

«Лісова пісня». Система образів

У «Лісовій пісні» Леся Українка створила систему образів, у які вклала свої думки та поривання. Саме через дійових осіб драми-феєрії, їхні вчинки, мову проявляється індивідуальність авторки. Кожен персонаж — це неповторний та унікальний світ.

Світ образів драми Лесі Українки розмаїтий і дивовижний. У драмі діють представники світу реалістичного й фантастичного. Усі вони наділені всіма якостями особистості. Вони радіють, сумують, ненавидять і кохають.

Наприклад, Максим Рильський так відгукувався про драму-феєрію: *«Чарівлива Мавка в «Лісовій пісні», фантастична істота, що має в собі востократ більше людського, ніж червонощока Килина, м'якосердий і слабодухий Лукаш із його глибокою артистичною натурою, мудрий друг природи дядько Лев, та навіть такі міфічні персонажі, як «Той, що греблі рве», «Той, що в скалі сидить», Водяник, Русалка, Перелесник — усі вони живуть своїм повним життям, усі вони мають своє обличчя, свій голос, свою мову».*

На початку тексту авторка подає перелік дійових осіб, яких умовно можемо поділити на людей та лісових істот.

Світ людей презентують: **Лукаш, дядько Лев, мати Лукаша, Килина.**

Лісове царство — **Мавка; Лісовик; Водяник; Перелесник; Русалка; Той, що греблі рве; Той, що в скалі сидить; Русалка Польова; Пропасниця; Потерчата; Куць; Злидні.**

Мавка — персонаж слов'янської міфології, казкова лісова істота; Леся Українка описує її так:

«З-за стовбура старої розщепленої верби, півусохлої, виходить Мавка, в ясно-зеленій одежі, з розпущеними чорними з зеленим полиском косами, розправляє руки і проводить долонею по очах».

Лукашева сопілка не просто пробуджує її від сну, відбувається народження душі:

«Ти душу дав мені, як гострий ніж / дає вербовій тихій гілці голос».

Мавка — ідеалізований образ, який намагається наблизити дійсність до мрії. Вона чутлива істота, мелодію сопілки розуміє краще, ніж сам Лукаш:

«Бач, я тебе за те люблю найбільше, чого ти сам в собі не розумієш, хоча душа твоя про те співає виразно-щиро голосом сопілки...»

Мавка — це символ прекрасної мрії та краси. Її мова поетична, сповнена ліризму. Незвичність її слів спочатку зачаровує Лукаша, а згодом дратує. Мавка мислить конкретними образами, породженими її оточенням:

«Ну, як-таки щоб воля — та пропала?»

Се так колись і вітер пропаде!»

Образ Мавки набуває реалістичних життєвих рис, стає втіленням усього доброго й гарного, гармонійного та вимріяного. Мавка виступає в драмі як безсмертна краса природи і вічно живе джерело мистецького натхнення.

Лукаш — стрункий чорнобровий парубок, молодий, авторка зазначає в ремарці: *«...в очах ще має щось дитяче»*. Спочатку Лукашеве кохання було палким і щирим, але короткочасним: від палких слів *«Я зацілюю тебе насмерть!»* до образи *«Яка страшна!»*.

Як і кожен селянин, він мріє про достаток і господарство. Під впливом владної матері в його характері з'являються користолюбство й підлість. Лукаш погоджується на шлюб із Килиною і намагається виправдатися перед Мавкою:

Ти бачиш... мати все гризуть за тебе!

Їм невістки треба,

Бо треба помочі — вони старі.

Лукаш не цінує *«душі своєї цвіту»*, не знає, які дива може творити тихий голос його сопілки. Щедрі поклади поезії й краси в його душі вкриті шаром буденщини, черствого життєвого практицизму.

Однак Лукаш не зміг відстояти своє кохання, не зміг *«своїм життям до себе дорівнятись»*. Його перемогла сіра буденщина із захланною й обмеженою матір'ю.

Лукаш уособлює людину як таку. Власне, у драмі зосереджується увага передусім на дослідженні саме його психологічного світу. Дві грані його душі — духовна й матеріальна — утілюються у двох парах образів: досконалого дядька Лева й ще досконалішої Мавки; примітивної матері й ще примітивнішої Килини.

Образ **Долі** підсилює драматичність подій. Вона викликає особливий смуток, жаль за втраченим великим щастям, якому немає вороття.

Дядько Лев — один із найбільш позитивних серед людських персонажів твору. Щирий і безкорисливий, знавець народних звичаїв і вірувань, він знається на лікувальних травах і замовляннях, поважає Мавку, Лісовика, як, зрештою, всі добрі лісові сили. Він дбайливо ставиться до лісу, із симпатією — до Мавки та інших лісових істот, знає давню таємну мудрість:

Небіжчик дід

казали: треба тільки слово знати,

то й в лісовичку може уступити

душа така саміська, як і наша.

Килина — енергійна молода вдова, має господарство та виховує дітей. Найбільший життєвий скарб для неї — *«корова турського заводу»*. Вона вдає добру та привітну, але Мавка відгукується про неї: *«лукава, як видра»*, *«хижа, наче рись»*.

Матір Лукаша теж є байдужою до краси, лицемірною та прагматичною, сенсом її життя є статки.

Лісовик — це малий бородатий дідок, у брунатному вбранні барвів кори, у волохатій шапці з куниці. Звертаючись до Русалки, він говорить:

«Ось тут мають хижу будувати, — я й то не бороню, аби не брали сирого дерева».

Русалка — казкова водяна істота в образі гарної вродливої дівчини, легковажна та грайлива.

Водяник — це суворий дух водної стихії, Леся Українка змальовує його як діда з сивою бородою, що живе в річках, озерах. Русалка називає його татом, татусем.

Перелесник — у словнику української мови зазначено, що це «казкова істота чоловічої статі, яка, літаючи до жінок у вигляді вогняного змія, спокушає їх».

Леся Українка зображає його як гарного хлопця у червоній одежі, з червонястим, буйно розвіяним волоссям, з чорними бровами і блискучими очима. Закоханий у Мавку, він допомагає їй у скрутні хвилини, намагається врятувати її життя.

Той, що греблі рве — це жвавий хлопець із занадто бурхливою та непередбачуваною поведінкою. Це символ весняної бурхливої води, руху, волі. Він непередбачуваний і нічого не цінує. Руйнівник за вдачею, він справді — наче повінь. Але разом із тим його невгамовність, сила, шаленість не можуть не подобатися.

Потерчата — саме так давні міфи слов'ян називають дітей, які померли нехрещеними. Вони можуть завдавати людям шкоди, заманюючи їх вогниками у трясовину. У драмі Лесі Українки це бліді дітки в біленьких сорочках, які викликають жаль.

Той, що в скелі сидить — злий та лихий дух підземелля, який карає неслухняних лісових істот за зраду місцевих законів (так він ув'язнює Мавку за те, що вона кохалася з людським хлопцем).

Драма наскрізь символічна, усі її персонажі й деталі є знаками певних духовних станів. Так, Перелесник і Той, що греблі рве символічно втілюють волю, молодість, чин; Водяник, навпаки, — старість і поміркованість.

Столітній дуб на галявині біля Лукашевої хати — символ єдності людини й природи (світу духовного). Отож, зрізавши й продавши цей дуб, мати й Килина остаточно позбавляють себе можливості влитися в гармонію світу, тобто сягнути щастя.

Саме зіставлення світу людини та світу природи в їхніх гармонійних і дисгармонійних взаєминах — тема «Лісової пісні». Конфлікт, розвиток дії підпорядковані провідній ідеї — утвердженню думки, що світ урятує краса. Краса, яка виявляється у високій, світлій духовності людини, у її гармонії з природою, у жертовній любові й здатності прощати. Така краса очищає й відроджує людину та світ.